

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Розглянуті проблеми проведення реструктуризації галузі зв'язку, в результаті чого передбачається здійснення фінансово-економічних, правових і технічних заходів щодо підприємства електрозв'язку «Укртелеком», спрямованих на зміну структури управління та здійснення приватизації.

Ключові слова: реструктуризація, електрозв'язок, фінансово-господарська діяльність, приватизація.

Проблема реструктуризації є досить важливою і характеризується в першу чергу якістю організаційних відносин та якістю організаційної структури, що охоплює всі рівні господарської діяльності. Перехід галузі зв'язку України на ринкові відносини вимагає докорінних змін у структурі виробництва і в системах управління. В першу чергу необхідно серйозно підійти до структурної перебудови всередині підгалузей зв'язку і конкретних підприємств. Це зумовлено наявністю комплексу проблем соціально-економічного і організаційно-технічного характеру при переході на якісно новий рівень розвитку продуктивних сил і виробничих відносин. Практично йдеться про структурну перебудову галузі, спрямовану на підвищення фінансово-господарської діяльності підприємств.

Якість фінансових відносин залежить від раціоналізації організаційної структури на всіх рівнях, починаючи від структурного підрозділу і закінчуючи апаратом ВАТ «Укртелеком». Аналіз фінансового стану галузі зв'язку свідчить, що з огляду на специфіку галузі підприємства і структурні підрозділи мають чітку функціональну направленість на надання визначених послуг зв'язку. У той же час нема достатньої чіткості у функціональній спеціалізації та розподілі ресурсів.

Специфікою Укртелекому було і залишається те, що його підприємства є багатофункціональними, беруть участь у наданні послуг споживачеві лише на окремому етапі повного виробничого процесу та підлягають державному регулюванню відповідно до законодавства.

Основними недоліками ВАТ «Укртелеком» є громіздкість, витратність, складність розрахунків між учасниками технологічного процесу та з бюджетами всіх рівнів, відсутність ефективних вертикальних зв'язків управління фінансовою діяльністю, технологічним процесом та персоналом. Недосконала система управління позначається на ефективності взаємозв'язку її елементів, призводить до дублювання функцій на різних рівнях [4, 28]. Наявна в обласних філіях зв'язку організаційно-регламентуюча документація потребує доопрацювання в частині найбільш повного відображення мети діяльності, обов'язків, прав і, особливо, відповідальності, формалізації функціонального й інформаційного зв'язку як між окремими працівниками, так і підрозділами. Орлов В. М., Воробієнко П. П., Лозова Т. І. та інші автори вказують, що реформування галузі є вкрай необхідною і одночасно обов'язковою умовою розвитку телекомунікаційного ринку України, який сприятиме швидкій інтеграції нашої держави у світове економічне товариство.

Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про особливості приватизації Українського державного підприємства електрозв'язку «Укртелеком» ще в 2000 році. Однак без проведеної роботи щодо реструктуризації галузі неможливо ефективно впровадити в життя приватизацію такого важливого, стратегічного і привабливого для іноземного інвестора об'єкта.

Згідно із Законом України «Про особливості приватизації Українського державного підприємства електрозв'язку «Укртелеком», метою приватизації «Укртелекому» є:

- прискорення розвитку мереж електрозв'язку в Україні, їх технічне переоснащення й модернізація шляхом залучення в процес приватизації вітчизняних та іноземних інвестицій та інвесторів;
- задоволення потреб споживачів у послугах електрозв'язку, доведення якості цих послуг до міжнародних стандартів, збільшення надходжень коштів до Державного бюджету України;
- підвищення конкурентоспроможності Укртелекому на ринку послуг електрозв'язку.

Саме тому післяприватизаційна підтримка підприємства повинна складатися із сукупності засобів, способів, важелів, котрі спрямовує держава, в особі органів влади усіх рівнів, та недержавні структури для забезпечення ефективного розвитку підприємництва в постприватизаційний період, шляхом створення оптимальних умов для діяльності приватизованих підприємств на основі нормативної, фінансово-кредитної, матеріально-технічної, інформаційної та інноваційної підтримки.

Реалізація цих заходів призведе до поліпшення фінансового стану підприємства, успішного проведення санації, концентрації коштів для фінансування значних інвестиційних проектів,

вдосконалення системи управління та прийняття рішень, підвищення ефективності діяльності, а також посилення конкурентоспроможності підприємства на ринку послуг електрозв'язку.

Створена в результаті реорганізації система має відповідати таким вимогам як чіткий розподіл функцій та відповідальність за сферами діяльності. У зв'язку з реорганізацією ВАТ «Укртелеком» на етапі реструктуризації доводиться вирішувати такі завдання фінансового менеджменту як впровадження кошторисного фінансування філіалів, централізація коштів та їх раціональне використання; впровадження ефективного механізму зменшення дебіторської заборгованості; пошук шляхів залучення кредитів та позик, формування портфеля кредитних ресурсів з урахуванням фінансового стану підприємства; удосконалення системи взаєморозрахунків між Укртелекомом та іншими операторами зв'язку.

До основних пріоритетів діяльності підприємства «Укртелеком» в інвестиційній сфері належить: створення високоефективної телефонної та інформаційної системи; впровадження сучасних цифрових технологій обробки й передачі інформації; збільшення потужності мережі шляхом її модернізації на базі використання волоконно-оптичних та супутникових систем зв'язку нового покоління.

Одним з основних напрямків ресурсного забезпечення коштами ВАТ Укртелеком є проведення гнучкої тарифної політики, що дозволить збільшити обсяги використання послуг зв'язку і прибутки підприємства. При проведенні політики регулювання тарифів необхідно вирішити такі завдання: усунення диспропорції у тарифах для різних категорій споживачів послуг зв'язку; збільшення доходів за рахунок розширення спектру послуг і надання послуг найвищої якості для окремих категорій споживачів.

Важливим напрямом розвитку інформаційних систем управління є створення єдиної галузевої транспортної мережі передавання даних, яка поєднає інформаційні локальні мережі філіалів та центрального обчислювального центру і забезпечуватиме управління фінансово-економічною та технологічною діяльністю підприємства.

Особливе значення для розвитку мережі передавання даних має розвиток автоматизованої системи комплексних розрахунків з абонентами за послуги зв'язку в рамках автоматизованої системи документообігу. Система дасть змогу підвищити оперативність розрахунків, прискорити оборотність фінансових ресурсів, знизити експлуатаційні витрати на функціонування розрахункових центрів, підвищити рівень продуктивності праці та загальний інформаційно-технічний рівень організації технологічних процесів.

Передбачений рівень розвитку систем, мереж і засобів зв'язку з наданням нових послуг у нинішніх економічних умовах не може бути досягнутий тільки за рахунок власних фінансових ресурсів галузі. Для успішної реалізації поставлених завдань необхідна державна підтримка за такими напрямками:

1. Визнання розвитку зв'язку як визначального чинника національної економіки й розбудови держави, формування інформаційного суспільства та засвоєння ним інформаційних технологій, інтеграція України з Європейським Співтовариством, а також визначення зв'язку як наукоємної галузі, для розвитку якої необхідно розв'язати низку організаційних і фінансових проблем.
2. Сприяння структурним, технічним і технологічним перетворенням у зв'язку з використанням рекомендацій міжнародних організацій (Генеральної угоди з тарифів та торгівлі, Світової організації з торгівлі, Європейської конференції Адміністрацій пошти і електрозв'язку, Всесвітнього поштового союзу, Європейського інституту стандартів в електрозв'язку тощо) стосовно організаційних, технічних і фінансових аспектів діяльності зв'язку.
3. Розв'язання організаційних та фінансових проблем: заохочення і сприяння діяльності національних виробників обладнання зв'язку з високими техніко-економічними показниками порівняно з відповідними зарубіжними засобами зв'язку; законодавче забезпечення умов діяльності у телекомунікаційному просторі.
4. Нормативно-правове забезпечення. На сьогодні основи діяльності у зв'язку визначаються Законом України «Про телекомунікації». Проте деякі питання функціонування зв'язку в умовах структурної перебудови залишаються нерегульованими. На рівні законодавчих актів повинні бути вирішені такі питання: приватизація майна підприємств зв'язку; використання невідновлювальних та обмежених ресурсів зв'язку; надання соціально значущих послуг зв'язку; використання радіочастотного ресурсу; оперативно-технічне управління мережами зв'язку у звичайних умовах та в надзвичайних ситуаціях; лібералізація ліцензування діяльності операторів у мережах зв'язку загального користування; сертифікація обладнання і послуг зв'язку (з урахуванням положень директив ЄС стосовно сертифікації).

При цьому потрібно розширити межі використання міжнародних і регіональних стандартів, правил та актів Міжнародного союзу електрозв'язку та Всесвітнього поштового союзу.

Інвестиційна політика у галузі зв'язку повинна базуватися на таких принципах:

- забезпечення зростання темпів інвестування в сектор телекомунікацій, випереджувального зростання обсягу валового внутрішнього продукту;
- залучення фінансових ресурсів операторів зв'язку й кредитів національних та іноземних банків для реалізації пріоритетних інвестиційних програм і проектів;

-
-
- забезпечення економічної привабливості проектів та спрямування максимально можливої частки отриманих прибутків на розвиток засобів зв'язку;
 - стимулювання реалізації інвестиційних проектів, які, задовольняючи потреби споживчого попиту, здатні забезпечити швидкі темпи окупності, валютні надходження та розв'язання проблем розвитку за рахунок самофінансування;
 - створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розвиток сектору телекомунікацій для реалізації довгострокових проектів;
 - спрямування іноземних кредитів на придбання новітніх технологій та обладнання на конкурентних засадах;
 - розширення інвестиційної діяльності усіх операторів зв'язку;
 - активізації процесу залучення коштів населення до інвестування шляхом випуску облігацій, цінних паперів під конкретні інвестиційні проекти розвитку місцевих телефонних мереж, поступове збільшення обсягів цих коштів за умови підвищення рівня реальних доходів населення;
 - надання державної підтримки у реалізації окремих пріоритетних проектів;
 - впровадження механізмів стимулювання спрямування коштів на розвиток телефонних мереж у сільських адміністративних районах;
 - залучення інвестицій у розвиток інфраструктури спеціальних (вільних) економічних зон для реалізації конкретних інвестиційних проектів розвитку зв'язку на їх території.

Література

1. Довгий С. О., Лозова Т. І. *Приватизація, інвестиції та фондовий ринок: правові засади та практика.* – К.: Укртелеком, 2001. – 728 с.
2. *Закон України «Про телекомунікації» № 161/95 -ВР від 21 грудня 2003 р.* – К: Укртелеком, 2003. – 84 с.
3. Орлов В. М. *Економіка зв'язку.* – Одеса: УДАЗ «Логос-Сервіс», 1998. – 331 с.
4. Орлов В. М. *Вдосконалення організаційної структури і фінансів галузі зв'язку України: Навчальний посібник.* – Одеса: 2005. – 246 с.

[Повернутися на початок](#)